Zonne-Collectief Lopikerwaard

Stand van zaken van het project i.v.m. Vliegwiel Gemeenschapskracht

De Stichting Duurzaam Lopikerwaard heeft in samenwerking met Soft Energy een collectief opgericht om ondernemers in de Lopikerwaard te begeleiden bij het realiseren van zonne-energie installaties. Dit initiatief wordt mede mogelijk gemaakt met steun van Natuur & Milieu Utrecht (NMU), de Rabobank Utrechtse Waarden en LTO Zuidwest Utrecht. Door een collectief te organiseren wordt het voor ondernemers financieel aantrekkelijk en gemakkelijk gemaakt om deel te nemen. Voor meer informatie zie de site.

Tussentijdse resultaten
Het Zonne-collectief Lopikerwaard is gestart op 16 januari 2019 tijdens de avond Zon op Agrarische daken, georganiseerd door Duurzaam Lopikerwaard in samenwerking met de LTO Zuidwest Utrecht en de Natuur en Milieufederatie Utrecht. Dit heeft ertoe geleid dat ruim 50 agrarische ondernemers zich hebben aangemeld bij het Zonne-collectief Lopikerwaard.

Bij deze 50 ondernemers uit de (kleine) kernen in de gemeenten Lopik, Montfoort, Oudewater en IJsselstein zijn er bedrijfsbezoeken geweest en is er een quick-scan gemaakt van de mogelijkheden voor zonne-energie. Deze quick-scans zijn mede mogelijk gemaakt door Rabobank Utrechtse Waarden.

30 agrariërs zijn hiermee verder gegaan en daar zijn of worden zonnepanelen geplaatst. Voor deze locaties is er een collectieve uitvraag geweest naar een partij die de zonnepanelen kon plaatsen voor een goede prijs en kwaliteit. Uit deze uitvraag is SolarProf uit Woerden gekomen. Bij elkaar is dit goed voor ruim 3.000 zonnepanelen.

Openingsbijeenkomst najaar 2019

Dinsdag 8 oktober was een feestelijke dag in Polsbroek. De eerste zonnepanelen zijn toen in gebruik genomen vanuit het Zonne-Collectief Lopikerwaard bij Jan Eikelenboom, een oud melkveehouderij in Polsbroek. Op deze locatie zijn 60 panelen geplaatst waarmee op jaarbasis ongeveer 15.000 kWh

duurzame energie opgewekt zal worden. Hiermee is het volledige stroomgebruik van dit bedrijf verduurzaamd. (Onlangs kwam de heer Eikelenboom met de heuglijke mededeling dat hij in het eerste jaar ruim 17.000 kWh had opgewekt)

Werving nieuwe deelnemers

Om het project verder vorm te geven kunnen nieuwe deelnemers uit de gemeenten Montfoort, Oudewater, Lopik en IJsselstein die ook mee willen doen aan het Zonne-collectief Lopikerwaard kunnen zich bij de projectgroep aanmelden. Hiervoor was de planning om een nieuwe bijeenkomst te organiseren, maar door de Corona maatregelen is deze niet doorgegaan. De werving van bedrijven wordt nu individueel opgepakt per bedrijf, waarbij er in de werving wel wordt gekeken naar kansen zoals op bedrijventerrein de Copen, zie hiervoor dit bericht dat over het collectief gepubliceerd is. En op 29 oktober jl. is het tot nu toe grootste project met 764 panelen bij Intratuin IJsselstein in Benschop gerealiseerd. Zie dit bericht.

https://www.ad.nl/utrecht/netwerk-kan-stroom-zonnepanelen-agrariers-niet-aan~aee877cdf/

AD Nieuws Regio Sport Show Video Koken & Eten

Jan Eikelenboom in Polsbroek is de eerste agrariër van het zonnecollectief van Duurzaam Lopikerwaard die zijn zonnepanelen in gebruik neemt. © Ricardo Smit

Netwerk kan stroom zonnepanelen agrariërs niet aan

Boeren die daken van stallen en schuren vol leggen met zonnepanelen, kunnen de stroom die zij hiermee opwekken niet kwijt. Tot hun frustratie is het netwerk op het platteland vaak niet berekend op de toevloed aan elektriciteit op een zonnige dag.

Karin Verhoef 10-10-19, 14:52

f 18

Om de zonnestroom aan te kunnen is de bouw van extra transformatoren nodig. Agrariërs en Stedin steggelen over de vraag wie voor de kosten daarvan moet opdraaien. De netbeheerder onderzoekt momenteel in het Kromme Rijngebied hoe duurzame energieprojecten in het buitengebied efficiënter kunnen worden aangesloten op het net. De bedoeling is de uitkomst hiervan ook elders toe te passen, bijvoorbeeld in de Lopikerwaard.

Publiciteit

Het project is rondom de opening in het najaar van 2019 in de publiciteit gekomen. Hiervoor is er o.a. een artikel geweest in het AD, zie dit artikel. Insteek die gekozen is van de journalist is om in te steken op het probleem dat bij het collectief naar voren is gekomen rondom netcapaciteit.

Daarnaast is er een filmpje gemaakt door de Rabobank over het project. Deze is te vinden op de website van het project.

In 2020 is het collectief nog in het nieuws geweest dankzij het winnen van de prijs voor het beste energie initiatief in de regio Utrecht en voor de opening van het eerste project op bedrijventerrein de Copen in Lopik.

ad.nl/utrecht/eerste-project-zonnecollectief-in-lopik-is-een-feit-hier-is-plek-voor-40-000-zonnepanelen~a87c75

AD Nieuws Regio Sport Show Video NLThuis

Dick Nederend (vanaf links), Hans Benard en Edwin Zwijnenburg op het nieuw aangelegde zonnedak. © Karin Verhoef

Eerste project Zonnecollectief in Lopik is een feit: 'Hier is plek voor 40.000 zonnepanelen'

Op bedrijventerrein De Copen in Lopik is het eerste zonnedak in bedrijf genomen dat is aangelegd via Zonnecollectief Lopikerwaard. Als het aan het collectief ligt volgen er nog vele. Op het terrein is ruimte voor 40.000 zonnepanelen.

Ondersteuning

De Natuur en Milieufederatie Utrecht heeft de volgende ondersteuning aan het project geboden:

- Meegedacht over de opzet van het collectief.
- Koppeling met Softenergy gelegd die vaste partner in het project is geworden.
- Bijdrage aan organisatie bijeenkomsten.
- Publiciteit gegeven aan het project.
- Koppeling met provincie gelegd voor ondersteuning aan het collectief.

Sessie met verkenners

Begin juli 2019 is een sessie over het zonne-collectief georganiseerd met verkenners vanuit het IFL-project Kleine kernen blijven gezond; vliegwiel van gemeenschapskracht. Hieruit zijn 10 knelpunten naar voren gekomen waaraan gewerkt moet worden om het collectief nog succesvoller te maken:

1. Netaansluiting: door hoge aansluitkosten komt de businesscase vaak niet rond om het hele dak vol te leggen met zonnepanelen. Meestal blijft 75% onbenut
2. Asbest: door asbest op de daken zijn de kosten hoger terwijl er onduidelijkheid is over de datum wanneer asbestvervanging moet plaatsvinden en of er nog subsidie voor komt.

3. Gedoe: zonnepanelen realiseren kost veel tijd en uitzoekwerk en wordt daardoor ervaren als gedoe voor de dak eigenaren.
4. Financiering: zelfs bij locaties waar de businesscase positief uitvalt leggen dak eigenaren hun dak toch niet altijd vol omdat er onvoldoende financiële middelen zijn.
5. Verzekering: de laatste tijd komen er steeds meer problemen met verzekeraars die hogere kosten rekenen of projecten zelfs helemaal niet meer willen verzekeren.
6. Stroomprijs: de stroomprijzen zijn op dit moment erg laag waardoor zonnepanelen eigenaren lage tarieven krijgen voor hun stroom en de toekomst hiervoor is onzeker.
7. Onzekerheid: Er liggen verschillende onzekerheden in het project, zoals de punten hierboven, maar ook of de SDE subsidie toegekend gaat worden en het netwerk voldoende capaciteit heeft.
8. Dak eigenaren en hun huurders kunnen het regelmatig niet eens worden over hoe ze de verdeling van kosten en opbrengsten moeten maken.
9. De dakconstructies zijn soms niet berekend op het gewicht van de zonnepanelen.
10. De opvolger van het zgn. salderen wordt ervaren als een onzekere maar ook een nadelige factor, terwijl in de meeste gevallen nog wel een mooi rendement berekend kan worden.

Verder zijn enkele andere constateringen naar voren gekomen:

- Gebrekkige kennis en inzicht in consequenties van het volleggen van daken (niet alleen daken van agrariërs) bij gemeenteraden, ambtenaren. Opleiding vereist. Versnellen door te leren.
- Beter benutten van de goede voorbeelden van zonnepanelen op daken agrariërs door de overheid. Als het daar lukt dan kan het op alle openbare en private gebouwen. Lokale collectieven stimuleren dit.
- Lokale overheden hebben weinig of geen ruimte voor startgeld die goede lokale initiatieven faciliteren.
- De voorkant investering en participatie van de gemeente hierin is zwak. Initiatieven missen een **proactieve** houding hierin.
- Nieuwe subsidie regeling per 2021 voor energie coöperaties is nog onzeker en er moet nog berekend worden wat het effect is voor kleine projecten om mee te doen.

Gelukkig zijn er voor de meeste van de tien knelpunten acties op te zetten om deze (deels) te ondervangen. Deze acties zijn hieronder beschreven in de leerpunten voor andere projecten en voor de provincie. Per leerpunt staat ook beschreven welk knelpunt hiermee wordt opgelost.

Leerpunten voor andere projecten in kleine kernen
Andere projecten in kleine kernen kunnen leren van de volgende punten:

- Lokale trekker(s) zijn van cruciaal belang, zij zorgen ervoor dat de deelnemers zich verbonden voelen met het project. Dit neemt een deel van de onzekerheid (7) van het project weg.
- Voorbeelden uit de eigen doelgroep zijn nodig. Op de avond met agrariërs hebben twee boeren (ambassadeurs) verteld over zonnepanelen op hun dak, dat werkt beter dan als een adviseur het komt vertellen. Dit laat zien dat het project realistisch is en neemt een deel van de onzekerheid (7) weg.
- Professionele en onafhankelijke ondersteuning is handig. Doordat Softenergy de adviezen en bedrijfsbezoeken voerde kon Duurzaam Lopikerwaard zich richten op waar zij goed in zijn. Deze ontzorging zorgt ervoor dat het gedoe voor de dak eigenaar (3) geminimaliseerd wordt. Daarnaast wordt er ook ondersteuning geboden bij financiering (4) en verzekering (5).
- Meerdere partners betrekken bij het project helpt. Het is wat extra werk, maar doordat zowel LTO, Rabobank, provincie, NMU naast de vaste partners (DL en Soft Energy) waren

betrokken is het project sneller gegaan. Dit zorgt ervoor dat er collectief oplossingen gevonden kunnen worden voor knelpunten zoals aansluiting (1), asbest (2) en financiering (4).

Leerpunten voor provincie

Aan de provincie willen we vanuit het collectief de volgende vragen/leerpunten neerleggen:

- Netcapaciteit is een obstakel om de daken vol te leggen met zonnepanelen. Aangezien de provincie de doelstelling heeft om dit te realiseren is extra steun hiervoor nodig en lobby richting politiek Den Haag en Stedin. Daarnaast is de oproep om een vergelijkbaar project als New Grid on the Block dat in de Kromme Rijnstreek loopt ook op te zetten in de Lopikerwaard. Dit moet een oplossing bieden voor knelpunt aansluiting (1).
- Het collectief heeft ondersteuning aangevraagd bij de provincie en dit uiteindelijk ook gekregen en dat is prettig, maar het duurde wel heel lang. Aangezien veel vrijwilligers bij het project betrokken zijn zorgt dit voor afname in enthousiasme. Verbetering van de doorlooptijd in het aanvragen van ondersteuning door de provincie zorgt voor minder gedoe (3).
- Soms hebben we te maken met verschillende afdelingen bij de provincie die elkaar tegenspreken. Het zou prettig zijn als lokale initiatieven niet met verschillende afdelingen hoeven te schakelen. Dit zorgt ervoor dat initiatiefnemers minder tijd kwijt zijn (3).
- De provincie ondersteunt Energie van Utrecht en het daarbij behorende projectenbureau. Zodra het ontwikkelfonds voor energie coöperaties er is kunnen grote energie projecten opgepakt worden.
- De provincie kan een participatietool opzetten waar ze mee kan toetsen of gemeenten met beleid en projecten bijdragen aan wegnemen knelpunten, zowel in beleidskaders voor opwek projecten als voor projecten gericht op besparing.